

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Knjižnica u *online* okruženju – novi portal Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

B. Šalamon-Cindori*

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
10 000 Zagreb, Hrvatska

Uvod

Tijekom svoje su povijesti knjižnice, a posebno nacionalne, smatrane i nazivane hramovima i riznicama pisane riječi, građene su kao veličanstvena djela arhitekture te univerzalna umjetnička remek-djela. Oduvijek su bile mjesta susreta, slobodnog pristupa informacijama i slobode govora te polazišta za promicanje učenja i stvaranja.

Na prijelazu u digitalno razdoblje izazov koji se nameće u stvaranju knjižničnih portala, kao izvora znanja i obavijesti za potrebe raznih korisnika, je uskladiti tradicionalne zadaće knjižnice s uslugama koje se u takvom okruženju pružaju, razviti nove poslovne modele, promijeniti i usavršiti vještine, a ponekad i stavove knjižničara.

Postati ili ostati vidljivom u cjelokupnoj slici današnjeg informacijskog krajobraza, nastalog pod utjecajem globalne informacijske infrastrukture, za knjižnicu znači natjecati se i s "velikim igračima" poput Googlea.

Zgrade i virtualni prostori Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu danas obavlja zadaću središnje knjižnice Hrvatske i Sveučilišta u Zagrebu te je svojim fondom, u kojem čuva gotovo tri milijuna svezaka, nositeljica hrvatske kulturne i znanstvene pisane baštine.

U svojoj četiristoljetnoj povijesti Knjižnica je bila smještena u isusovačkoj gimnaziji na Katarininu trgu, zgradi današnjeg Rektorata, *secesijskoj ljepotici* na Marulićevu trgu te naposljetku, gdje se i danas nalazi, u impresivnoj staklenoj kocki, knjižnici 21. stoljeća.

Svoje je prostore u internetskom okruženju Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu izgrađivala od 1998. godine.

Nakon prvih internetskih stranica, preko novog vizualnog rješenja izrađenog 2000. godine te razvijenog portala iz 2006. godine, Knjižnica je izgrađivala svoju prisutnost na internetu, predstavljajući svoje usluge i slijedeći pritom svoje poslanje.

Novi portal nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Dana 22. veljače 2012. godine, na Dan knjižnice, predstavljena je nova, četvrta inačica virtualnog prostora Nacionalne i sveučilišne

knjižnice u Zagrebu, izrađena na programskoj podršci otvorenog koda *WordPress*.

Imajući na umu više od 950 000 posjeta studenata, znanstvenika i novih korisnika iz cijelog svijeta na portalu Knjižnice tijekom posljednjih godina, novi je portal razvijen prema njihovim kretanjima i očekivanjima, prihvaćanjem dobro oblikovanih sadržaja na prethodnom portalu, dodavanjem novih vrijednosti već dostupnim sadržajima, uvođenjem novih sadržaja te slijedeći primjere i preporuke velikih svjetskih knjižnica.

Pretraživanje

Budući da Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu posjeduje jedinstvene izvore i obavlja jedinstvenu ulogu u širenju znanja o svojim fondovima i zbirkama, na svojem portalu nudi odabir, organizira te pruža pristup pouzdanim izvorima i poveznicama, tvoreći na taj način komplementarne tiskane i digitalne zbirke.

Osim *online* kataloga Knjižnice, kao temeljnog bibliografskog pomagala, izdvojen je pristup digitalnim zbirkama Knjižnice, hrvatskim bibliografijama, elektroničkim izvorima koji uključuju baze podataka s cjelovitim tekstom, a osiguran je uvid u prinove u čitaonicama s otvorenim pristupom, kao i poveznice do najvećih svjetskih kataloga i digitalnih knjižnica.

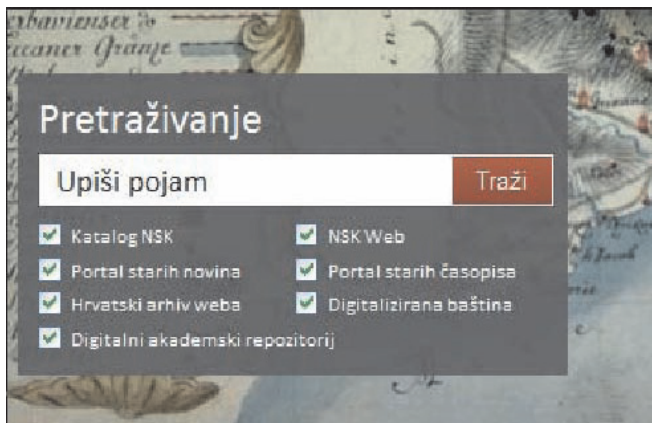
Skupno pretraživanje

Imajući na umu jezik, navike, vještine i potrebe digitalnog naraštaja, koji odrasta u sve naprednijem tehnološkom i digitalnom okruženju, a informacije traži i prihvaća na temeljito drukčiji način, korisnicima je omogućeno istodobno skupno pretraživanje najvažnijih izvora Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu – uključujući *online*-katalog kao temeljni izvor informacija, portale digitaliziranih novina i časopisa, *Digitaliziranu baštinu*, *Hrvatski arhiv weba*, *Digitalni akademski repozitorij* te sadržaje cjelokupnog Portala. Istodobno, za korisnike koji trebaju i žele preciznije pretraživati, u sklopu tražilice, na najistaknutijem mjestu osiguran je izravan pristup svakome od ovih portala.

Usluge

Pružanje usluga temelj je knjižničarske djelatnosti, a digitalno okruženje donosi promjenu s usredotočenosti na prostore knjižnica prema *online* uslugama. Tako su među uslugama ponuđeni temeljni podatci o knjižnici, informacijske usluge, informatičko-tehnološke usluge te izravan pristup elektroničkim uslugama koje su korisnicima dostupne u svako vrijeme i s kojeg god mjesta požele.

*Breza Šalamon-Cindori, e-pošta: bsalamon-cindori@nsk.hr

Slika 1 – Glavna tražilica na portalu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu koja prema ključnim riječima istodobno pretražuje najvažnije izvore Knjižnice, a omogućava i izravan pristup svakom pojedinom izvoru uključenom u pretraživanje

Zbirke

Model knjižničnih zbirki u današnje vrijeme podrazumijeva objedinjavanje i materijalne knjižnične građe i elektroničkih dokumenata te izvora. Zbirke građe posebne vrste, kao riznice dragocje-

nosti, čuvaju najvrjedniju građu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Pojednostavljeni dragulja iz riznice zbirke predstavljene su slikom i u zaglavlju portala. Osim osnovnih informacija o svim knjižničnim zbirkama, na ovome mjestu ponovno su izdvojene i digitalne knjižnične zbirke.

O knjižnici

Poslanje, videnje, ciljevi, temeljne djelatnosti, uloga i poslanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kroz povijest, službeni dokumenti, projekti te izdavačka djelatnost knjižnice, uključujući temeljne opise svih tiskanih izdanja te pristup cjelovitim elektroničkim izdanjima, teme su objedinjene u sklopu sadržaja *O knjižnici*.

Vodič za korisnike

Temeljne informacije za svakog korisnika koji dolazi u Knjižnicu ponuđene su u sklopu *Vodiča za korisnike* i oblikovane u poglavljima *Kako?*, *Kada?* i *Gdje?* radi što jednostavnijeg i učinkovitijeg snalaženja u korištenju knjižničnim uslugama.

Zbivanja u tijeku i Izdavanja

Rubrika *Zbivanja u tijeku* donosi novosti o zbivanjima u Knjižnici, novim projektima i uslugama, novostima iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, ali i zanimljivostima iz srodnih kulturnih ustanova, a posebno zanimljive objave i sadržaji izdvojeni su na Portalu.

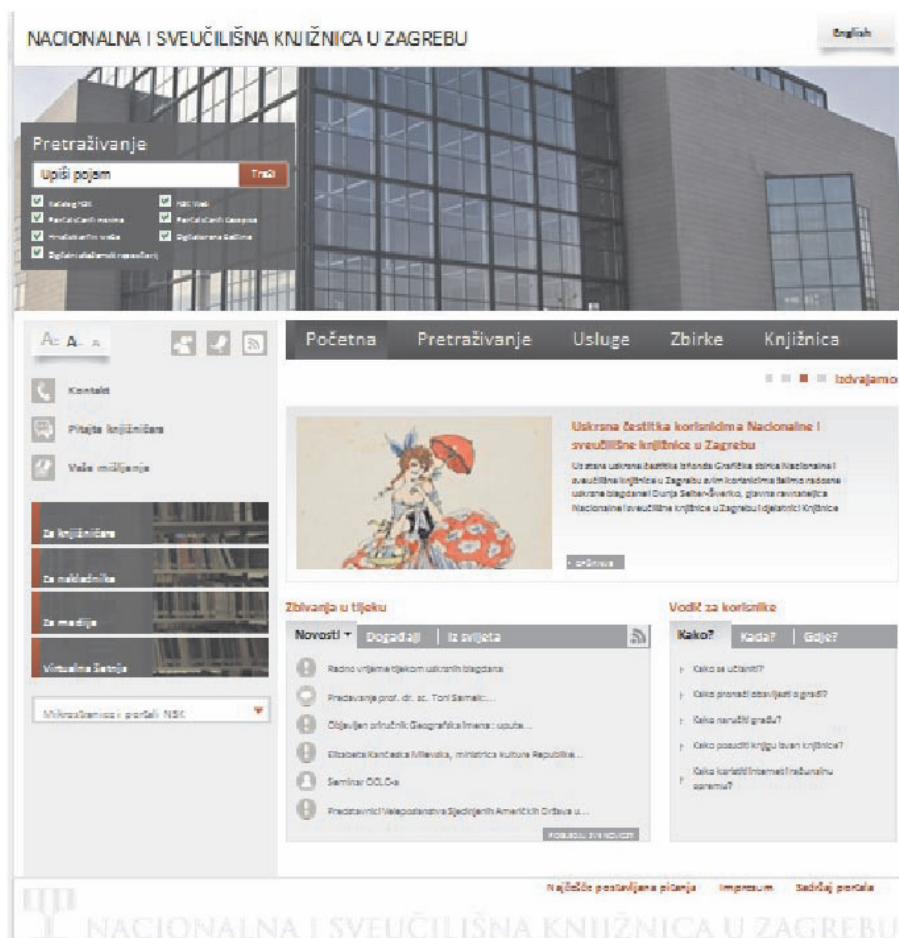
Za posebne vrste korisnika, za knjižničare – ključne čimbenike u razvoju struke, za nakladnike – posrednike u stvaranju pisane baštine te medije – koji šire informacije o djelatnosti i uslugama knjižnice, na Portalu su izdvojeni posebni sadržaji.

Pridajući veliku pozornost aktivnoj i učinkovitijoj komunikaciji Knjižnice s korisnicima u okruženju u kojem se oni svakodnevno nalaze – na društvenim mrežama *Facebooku* i *Twitteru*, preko izravnih upita, komentara i sugestija, na portalu Knjižnice omogućen je pristup do stranica Knjižnice na društvenim mrežama. Objave o Knjižnici moguće je pratiti RSS-kanalom, a korisnici su pozvani izraziti svoje mišljenje o uslugama i sadržajima objavljenim na Portalu.

Virtualna šetnja

Za korisnike koji dolaze iz cijeloga svijeta sadržaji Portala prevedeni su na engleski jezik, a za sve korisnike koji nisu među svakodnevnim posjetiteljima Knjižnice doživljaj Knjižnice i njezinih korisničkih prostora ponuđen je preko *Virtualne šetnje*.

Vjerujemo da će novi Portal Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu ispuniti očekivanja svojih korisnika. Osluškujući i slijedeći njihove potrebe, on će se i ubuduće razvijati i nadograđivati te vjerujemo kako će ostati vjerodostojan i nezaobilazan izvor znanja i informacija.

Slika 2 – Slika početne stranice portala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu predstavljenog 22. veljače 2012.